

UNIwersYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Kultura języka polskiego cz. 1 Sylabus zajęć

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Polonistyczno-filozoficzne studia nauczycielskie		Cykl dydaktyczny 2023/24	
Specjalność -		Kod zajęć 03PFNS.11K.07317.23	
Jednostka organizacyjna Wydział Filologii Polskiej i Klasycznej		Języki wykładowe polski	
Poziom studiów studia pierwszego stopnia		Obligatoryjność Obowiązkowy	
Forma studiów studia stacjonarne		Blok zajęciowy Przedmioty kierunkowe	
Profil studiów profil ogólnoakademicki			
Koordynator zajęć	Sylwia Karolak, Gabriela Dziamska-Lenart		
Prowadzący zajęcia	Gabriela Dziamska-Lenart		
Okres Semestr 1	Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia • Ćwiczenia: 30, Zaliczenie z oceną	Liczba punktów ECTS 2	

Cele kształcenia dla zajęć

Kod	Cel
C1	Doskonalenie umiejętności sprawnego, poprawnego, skutecznego i estetycznego posługiwania się polszczyzną w różnych sytuacjach komunikacyjnych, zarówno w mowie, jak i na piśmie.
C2	Przekazanie wiedzy dotyczącej struktury i funkcjonowania współczesnej normy językowej, klasyfikacji błędów językowych, typologii innowacji językowych, kryteriów ich oceny, kodyfikacji i polityki językowej, postaw użytkowników wobec języka, zjawiska mody językowej, tendencji rozwojowych we współczesnej polszczyźnie.
C3	Wyrobienie umiejętności rozstrzygania problemów poprawnościowych z zakresu różnych poziomów języka w tekstach (wymowy, ortografii i interpunkcji, odmiany wyrazów, słownictwa i frazeologii, budowy zdań).
C4	Przekazanie wiedzy o zależności sposobu językowego kształtowania tekstu od sytuacji komunikacyjnej.
C5	Przygotowanie do właściwej interpretacji i oceny nowych środków językowych pojawiających się w różnych typach tekstów.
C6	Wyrobienie nawyku korzystania z aktualnych źródeł ortoeiczych (słowników poprawnościowych, poradników językowych, internetowych poradni językowych itp.) i ciągłego aktualizowania lektur.
C7	Uwrażliwienie na społeczną rolę nauczyciela w podnoszeniu poziomu świadomości i kompetencji językowych użytkowników polszczyzny.
C8	Rozwinięcie umiejętności komunikacji i pracy w grupie.

Efekty uczenia się dla zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Wiedzy - Student/ka:			
W1	definiuje podstawowe pojęcia związane z poprawną komunikacją językową,	PFN_K1_W02, PFN_K1_W03, PFN_K1_W06	Kolokwium ustne
W2	wyjaśnia zależności między sytuacją komunikacyjną a poziomami normy, stosowanymi kryteriami oceny innowacji.	PFN_K1_W02, PFN_K1_W03, PFN_K1_W06, PFN_K1_W09	Kolokwium ustne
Umiejętności - Student/ka:			
U1	rozpoznaje i rozróżnia widoczne w tekstach tendencje rozwojowe współczesnej polszczyzny,	PFN_K1_U02, PFN_K1_U06	Kolokwium ustne, Prezentacja multimedialna
U2	potrafi rozstrzygać problemy poprawnościowe, z którymi styka się w różnych typach tekstów,	PFN_K1_U02, PFN_K1_U03, PFN_K1_U08	Kolokwium ustne
U3	dobiera środki językowe optymalnie dostosowane do sytuacji komunikacyjnej,	PFN_K1_U02, PFN_K1_U03	Kolokwium ustne
U4	dostrzega innowacje i zmiany językowe występujące w tekstach mówionych i pisanych, także elektronicznych,	PFN_K1_U08	Kolokwium ustne, Prezentacja multimedialna
U5	wybiera właściwe narzędzia do oceny innowacji językowych, w tym błędów, rozumie mechanizm błędów językowych,	PFN_K1_U03, PFN_K1_U06	Kolokwium ustne, Prezentacja multimedialna

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
U6	potrafi korzystać z dostępnych źródeł ortoepicznych.	PFN_K1_U05, PFN_K1_U11	Kolokwium ustne
Kompetencje społecznych - Student/ka:			
K1	jest gotów do podjęcia dyskusji nad statusem poprawnościowym form językowych w różnych sytuacjach komunikacyjnych i przekonująco uzasadnia prezentowaną przez siebie postawę wobec języka,	PFN_K1_K01, PFN_K1_K02, PFN_K1_K06, PFN_K1_K11	Kolokwium ustne
K2	popularyzuje wiedzę z zakresu kultury języka, przyczyniając się do podniesienia poziomu kultury komunikacji językowej w społeczeństwie.	PFN_K1_K03, PFN_K1_K04, PFN_K1_K06, PFN_K1_K11	Kolokwium ustne

Treści programowe dla zajęć

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
1.	Przegląd ważniejszych wydawnictw z zakresu poprawności językowej: słowniki poprawnej polszczyzny; wersje elektroniczne słowników poprawnej polszczyzny; inne słowniki poprawnościowe; poradniki językowe; czasopisma językoznawcze; internetowe poradnie językowe.	U6	Ćwiczenia
2.	Kultura języka jako dyscyplina językoznawcza. Podstawowe pojęcia z zakresu kultury języka: kultura języka w ujęciu tradycyjnym (warszawska szkoła kultury języka); nurt socjolingwistyczny w badaniach kulturalnojęzykowych; etyka słowa, estetyka słowa; system, norma, uzus, tekst; obiektywny charakter normy jako płaszczyzny odniesienia dla zjawisk innowacyjnych; elita humanistyczna jako grupa kształtująca normę; stosunek normy do pozostałych płaszczyzn języka; innowacja językowa, zmiana językowa, błąd językowy; typy błędów językowych.	W1, U2	Ćwiczenia
3.	Struktura współczesnej normy językowej. Typy norm językowych: jednostki jednokształtne i jednostki wielokształtne wchodzące w skład normy; typy wariantów normy; norma języka ogólnego a odmiany regionalne współczesnej polszczyzny - gwary miejskie; norma wzorcowa i norma użytkowa (potoczna); norma skodyfikowana; normy cząstkowe: fonetyczna, słowotwórcza, fleksyjna, składniowa, leksykalna, frazeologiczna, stylistyczna, ortograficzna, interpunkcyjna.	W1, W2, U6	Ćwiczenia
4.	Typy innowacji językowych: innowacje uzupełniające; innowacje regulujące; innowacje rozszerzające; innowacje nawiązujące; innowacje skracające i ich typy; innowacje precyzujące - zjawisko semantycznej repartycji wariantów normy.	W1, U4, U6	Ćwiczenia

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
5.	Innowacje uzupełniające w polszczyźnie XXI wieku: przyczyny powstawania innowacji uzupełniających; neologizmy słowotwórcze; neologizmy semantyczne (neosemantyzmy); neologizmy frazeologiczne (w tym zestawienia); najnowsze zapożyczenia.	W1, U4	Ćwiczenia
6.	Kryteria oceny innowacji językowych: przegląd propozycji badawczych dotyczących stosowania kryteriów poprawności językowej; kryteria wewnętrznójęzykowe i zewnętrznójęzykowe.	W1, W2, U2, U5, K1, K2	Ćwiczenia
7.	Współczesna norma frazeologiczna: struktura współczesnej normy frazeologicznej; typy innowacji frazeologicznych: uzupełniające, modyfikujące (ich rodzaje), rozszerzające, parafrazujące (trawestujące), semantyczne, mieszane; innowacja frazeologiczna a błąd frazeologiczny; zasady poprawności frazeologicznej.	W1, U2, U4, U6, K1, K2	Ćwiczenia
8.	Kodyfikacja. Polska polityka językowa: problemy związane z kodyfikacją języka; postawy użytkowników wobec języka; polityka językowa w Polsce w realiach Unii Europejskiej; Ustawa o języku polskim i działalność Rady Języka Polskiego.	W1, U3, U6, K2	Ćwiczenia
9.	Zjawisko mody językowej: moda i snobizm w języku; szablon leksykalny; wyrazy modne w 2. połowie XX w. a moda językowa XXI wieku.	W1, U3, U6, K2	Ćwiczenia
10.	Zewnętrznójęzykowe tendencje rozwojowe w polszczyźnie XXI wieku: internacjonalizacja; terminologizacja (technologizacja); demokratyzacja; mediatyzacja; zjawisko nowej piśmienności.	W1, U1, U4, K1	Ćwiczenia
11.	Wewnętrznójęzykowe tendencje rozwojowe w polszczyźnie XXI wieku: uniwerbizacja; multiwerbizacja; pleonazmy i tautologie; nowe tendencje w systemie gramatycznym.	W1, U1, U4, K1	Ćwiczenia

Informacje dodatkowe

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Ćwiczenia	Dyskusja, Metoda analizy przypadków, Rozwiązywanie zadań (np.: obliczeniowych, artystycznych, praktycznych), Metoda ćwiczeniowa

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Ćwiczenia	<p>Warunki zaliczenia: aktywne uczestniczenie w zajęciach, sporządzenie prezentacji multimedialnej oraz uzyskanie pozytywnej oceny z kolokwium ustnego.</p> <p>Kryteria oceniania: 5,0 - znakomita wiedza na temat struktury i zróżnicowania współczesnej normy językowej, typów innowacji językowych i kryteriów ich oceny, tendencji rozwojowych współczesnej polszczyzny, zjawiska mody językowej; znakomite umiejętności rozpoznawania innowacji i zmian językowych występujących w tekstach mówionych i pisanych, także elektronicznych, a także wyboru właściwych narzędzi do oceny innowacji, doboru środków językowych optymalnie dostosowanych do sytuacji komunikacyjnej, rozpoznawania i rozróżniania widocznych w tekstach tendencji rozwojowych współczesnej polszczyzny, korzystania z dostępnych źródeł ortoepicznych; znakomite kompetencje personalne i społeczne przejawiające się w podejmowaniu dyskusji nad statusem poprawnościowym form językowych w różnych sytuacjach komunikacyjnych, przekonującym uzasadnianiu prezentowanej przez siebie postawy wobec języka oraz kompetentnym popularyzowaniu wiedzy z zakresu kultury języka polskiego;</p> <p>4,5 - bardzo dobra wiedza z wyżej wymienionego zakresu; nieco mniejsze wymienione powyżej umiejętności; nieco mniejsze kompetencje personalne i społeczne w zakresie krzewienia kultury języka polskiego;</p> <p>4,0 - dobra wiedza na temat struktury i zróżnicowania współczesnej normy językowej, typów innowacji językowych i kryteriów ich oceny, tendencji rozwojowych współczesnej polszczyzny, zjawiska mody językowej; możliwe niedociągnięcia w zakresie umiejętności analizowania tekstów pod kątem poprawności językowej i widocznych w nich tendencji rozwojowych; słabsze kompetencje personalne i społeczne w zakresie krzewienia kultury języka polskiego;</p> <p>3,5 - zadowalająca wiedza z wyżej wymienionego zakresu; znacznie mniejsze umiejętności analizowania tekstów pod kątem poprawności językowej i widocznych w nich tendencji rozwojowych; słabe kompetencje personalne i społeczne w zakresie krzewienia kultury języka polskiego;</p> <p>3,0 - zadowalająca wiedza na temat struktury i zróżnicowania współczesnej normy językowej, typów innowacji językowych i kryteriów ich oceny, tendencji rozwojowych współczesnej polszczyzny, zjawiska mody językowej; niewielkie umiejętności analizowania, z licznymi błędami, tekstów pod kątem poprawności językowej i widocznych w nich tendencji rozwojowych; brak kompetencji personalnych i społecznych w zakresie krzewienia kultury języka polskiego;</p> <p>2,0 - niezadowalająca wiedza z zakresu określonego powyżej oraz będące tego następstwem dalsze braki w zakresie efektów kształcenia zdefiniowanych dla przedmiotu.</p>

Literatura

Obowiązkowa

1. Formy i normy, czyli poprawna polszczyzna w praktyce, red. K. Kłosińska, Warszawa 2013.
2. H. Jadacka, Kultura języka polskiego. Fleksja, słowotwórstwo, składnia, Warszawa 2005.
3. T. Karpowicz, Kultura języka polskiego. Wymowa, ortografia, interpunkcja. Warszawa 2009.
4. A. Markowski, Kultura języka polskiego. Teoria. Zagadnienia leksykalne, Wydanie nowe, Warszawa 2018.
5. E. Polański, Zasady pisowni i interpunkcji. Warszawa 2008.
6. Polszczyzna na co dzień, red. M. Bańko, Warszawa 2006.
7. Poprawnie po polsku. Poradnik językowy PWN, oprac. A. Kubiak-Sokół, Warszawa 2007.
8. K. Waszakowa, Przejawy internacjonalizacji w słowotwórstwie współczesnej polszczyzny, Warszawa 2005.
9. Wielki słownik ortograficzny języka polskiego z zasadami pisowni i interpunkcji. Red. E. Polański, Warszawa 2003; wyd.2 -2006.
10. Wielki słownik poprawnej polszczyzny PWN, pod red. A. Markowskiego, Warszawa 2004.
11. Powyższa lista ma charakter orientacyjny i jest realizowana we fragmentach z uwzględnieniem zaplanowanego dla przedmiotu nakładu czasu pracy przewidzianej na czytanie. Ostateczny kształt listy lektur określa wykładowca na początku zajęć.

Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć
Ćwiczenia	30
Przygotowanie do zajęć	10
Czytanie wskazanej literatury	10
Przygotowanie prezentacji multimedialnej	5
Przygotowanie do zaliczenia	5
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 60
Liczba punktów ECTS	ECTS 2

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Efekty uczenia się dla kierunku

Kod	Treść
PFN_K1_K01	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do aktywności w życiu kulturalnym i animowania postawy uczestnictwa w środowisku edukacji
PFN_K1_K02	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do wzięcia odpowiedzialności za zachowanie dziedzictwa kulturowego regionu, kraju oraz całej ludzkości, okazując to na polu zawodowym
PFN_K1_K03	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do świadomego wykazywania roli wiedzy o języku, literaturze, dziedzictwie filozoficznym i kulturze rodzimej w budowaniu tożsamości zbiorowej i rozwijaniu więzi społecznych
PFN_K1_K04	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do nawiązywania dialogu i podejmowania dyskusji w warunkach różnorodności aksjonormatywnej na poziomie relacji międzyludzkich oraz instytucji społecznych i publicznych
PFN_K1_K06	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do krzewienia w pracy zawodowej kultury języka, kultury filozoficznej/etycznej i kultury czytelniczej
PFN_K1_K11	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do odpowiedzialnego funkcjonowania w otoczeniu i kontekście wielokulturowym (także międzynarodowym)
PFN_K1_U02	Absolwent/ka potrafi kształtować w praktyce edukacyjnej kompetencje kluczowe i kulturowe uczniów oraz kompetencje specyficzne dla edukacji etycznej/filozoficznej i polonistycznej
PFN_K1_U03	Absolwent/ka potrafi posługiwać się w mowie i piśmie różnorodnymi stylami funkcjonalnymi polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej
PFN_K1_U05	Absolwent/ka potrafi podjąć działania (identyfikacja, formułowanie, analiza problemów; dobór metod i narzędzi; opracowanie, prezentacja i wdrożenie wyników) pozwalające na realizację projektów oraz rozwiązywanie zadań typu edukacyjnego
PFN_K1_U06	Absolwent/ka potrafi samodzielnie i w zespole zdobywać wiedzę i rozwijać swoje umiejętności ogólne i dziedzinowe, a także planować swój rozwój na kolejnych etapach życia zawodowego
PFN_K1_U08	Absolwent/ka potrafi identyfikować różne rodzaje tekstów kultury oraz analizować je i interpretować w kontekście edukacyjnym
PFN_K1_U11	Absolwent/ka potrafi zabierać głos w dyskusji, prezentować racje, formułować przesłanki i argumenty oraz wnioskowania, jak również przytaczać je z literatury źródłowej/fachowej czy z dyskursów naukowych i kulturowych
PFN_K1_W02	Absolwent/ka zna i rozumie w zaawansowanym stopniu podstawową terminologię z zakresu etyki, filozofii, literaturoznawstwa i językoznawstwa oraz ich kontekstów
PFN_K1_W03	Absolwent/ka zna i rozumie wybrane teorie i metodologie badań filozoficznych, etycznych, literackich i językoznawczych
PFN_K1_W06	Absolwent/ka zna i rozumie główne kierunki rozwoju studiowanych dyscyplin, jak również związek filozofii z kulturą umysłową i naukową, a także językiem współczesnego społeczeństwa, literaturą i kulturą polską
PFN_K1_W09	Absolwent/ka zna i rozumie wybrane wydarzenia życia kulturalnego stanowiące przydatny kontekst w praktyce edukacyjnej